

Slované v raném středověku

V 5. - 6. století přišli Slované do jižní a střední Evropy. Tento přesun byl součástí procesu stěhování národů. Prvlastní Slovanů byla oblast mezi Vislou a Dněprem. Slované se živilí hlavně zemědělstvím, chovali dobytek a věnovali se lovu a rybolovu.

Sámova říše - západní Slované

Sámova říše **vznikla v souvislosti s útoky Avarů (turko-tatarské kmeny)**. Kmeny Avarů pronikly v 6. století do **Uherské nížiny (Panónie)**, kde vytvořili centrum své moci. Ovládali velké území od Donu až ke střednímu Labi. V 7. století byli Avari poraženi při obléhání Cařihradu; tohoto oslabení využili Slované žijící ve střední Evropě a **vzbouřili se proti jejich nadvládě. Do svého čela si zvolili franského kupce Sáma**. Vytvořili **obrný kmenový svaz proti Avarům a Franské říši**. V roce **631 Sámo porazil franské vojsko vedené Dagobertem I. u Wogastisburgu**. Sámo vládl 35 let, ale **po jeho smrti se říše rozpadla**.

Informace o Sámově říši přináší **Fredegarova kronika franská**. Dalších 129 let neexistují žádné písemné zmínky o Slovanském obyvatelstvu a zdrojem informací jsou jen **archeologické nálezy**, které potvrzují, že Slované byli zemědělci i řemeslníci, kteří znali **hrnčířský kruh** a **stavěli hradiště** jako sídla velmožů (např. **Valy u Mikulčic**).

Jižní Slované

Slované pronikali **na Balkán již od 6. století**. **Vznikly tu 3 samostatné státy - Bulharsko, Chorvatsko a Srbsko**. Bulharsko vytvořily **kmeny Bulharů**, turkotatarské kmeny, které splynuly se Slovany, a v polovině 9.st. přijaly křesťanství. Na počátku 10. století sem přišli kněží z Velké Moravy a položili základy bulharského písemnictví **psaného cyrilicí**. Jejím základem byla **řecká abeceda**. **Z cyrilice se vyvinula azbuka**.

Chorvatské království, jehož součástí byla i bohatá Dalmácie, **se na počátku 12. století dostalo pod nadvládu uherského státu**. Chorvaté si však zachovali svůj jazyk, zákony i vlastní šlechtu.

V polovině 12. století si vytvořili **samostatný stát i Srbové** (předtím zůstali pod nadvládou Bulharů, Byzance) a přijali **pravoslavné (východní) křesťanství a s ním i slovanský bohoslužebný jazyk a písemnictví**.

Východní Slované

V 9.st. pronikaly do severní Evropy **útočné normanské kmeny Varjagů**, které používaly obchodní cestu k Černému moři (do Byzance), na níž ležela opevněná hradiště Kyjev (na jihu) a Novgorod (na severu). Obě města postupně ovládli Varjagové - **Rurik ovládl Novgorod, Oleg Kyjev** s okolními kmeny a vytvořil tak **Kyjevskou Rus**. **Varjagové se postupně asimilovali mezi slovanské obyvatelstvo**, zůstalo jim jen jméno **Rusové** (normanské jméno). **Roku 988 kníže Vladimír přijal pravoslavné křesťanství** (z Byzance; liturgie ve staroslověnětině, písmo - cyrilice). **Byzanc měla na východní Slované kromě náboženského i kulturní vliv (v architektuře se používaly věže cibulovitého tvaru, mozaiky, ikony)**.

Kyjevská Rus dosáhla svého vrcholu za vlády **Jaroslava Moudrého v 11.století**. **Toto období se označuje jako „Zlatý věk Kyjevské Rusi“**. Jaroslav Moudrý sestavil první ruský psaný zákoník zvaný **Ruskaja Pravda** (*"Ruská pravda"*) a nechal vybudovat chrám sv. Sofie v Kyjevě a **Pečerský klášter**. Po Jaroslavově smrti došlo k úpadku Kyjevské Rusi. Mezi **vnitřní příčiny patřil boj o moc mezi Rurikovci a trvalé porušování nástupnického práva**, vnější příčinou pak byla **invaze Turků, kteří ohrožovali obchodní cesty vedoucí přes Kyjevskou Rus**.

Ve 12. století se na Rusi vytvořily tři skupiny východních Slovanů - **Velkorusové** (v centru kolem Moskvy), **Malorusové** (v jižních oblastech) a **Bělorusové** (v západních oblastech).

Na počátku 13. století došlo po vpádu Tatarů (Čingischán) k definitivnímu rozpadu Kyjevské Rusi. **Tataři založili na dobytém území svůj stát, který nazývali „Zlatá horda“ (Kipčak)** a začali podnikat nájezdy na západ (v roce 1241 ohrožovali i naše země). **Rusko se dostalo pod tatarskou nadvládu, muselo odvádět daně**, Tataři jej izolovali od Evropy, což způsobilo ruskou zaostalost.

Samostatnost si udržel pouze Novgorod na severu Ruska, a to především díky nepropustnosti tamního lesnatého a bažinatého terénu. **Novgorod se však musel bránit také útokům Švédů a Řádu německých rytířů**. V roce 1240 porazil Alexandr Něvský Švédy na řece Něvě, v roce 1242 porazil německé rytíře na Čudském jezeře. Novgorod se stal svobodným střediskem, které bylo využíváno západními státy pro obchod s ruským zbožím.

Z dob útoků asijských kmenů na Kyjevskou Rus pocházejí nejstarší **literární památky** zvané **Byliny (to, co bylo)**. Na počátku 11. století byl sepsán **Nestorův letopis (Pověsti dávných let) = nejstarší kronika Rusů a Slovo o pluku Igorově**.